Ročník I. Ve Varsavě, dne 15. června 1928. Číslo 3.

BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

VÝSTAVA SOUDOBÉ KULTURY V BRNĚ.

Výstava soudobé kultury v Brně byla sice otevřena již dne 26. května, ale dokončena byla teprve v těchto dnech. Není divu, když na ploše 36 km^2 bylo vybudováno 70 pavilonů, mezi nimiž stavba hlavního paláce trvala plné dva roky. Ale tato stavba je také hotovým zázrakem moderního stavitelství svou harmonií, smělostí řešení a rozměry.

V rotundě hlavního pavilonu stojí monumentální socha presidenta československé republiky Tomáše G. Masaryka, tesaná z bílého kamene, před níž každý návštěvník s úctou a obdivem se zastaví. Ve čtyřech dvoranách hlavního pavilonu, jež se jako kříž rozcházejí, je výstava československé kultury školní, vzorně zařízené třídy, pracovny, obytné pokoje pro žáky, pomůcky, vše dle posledních požadavků pokroku. Stejně zajímavé jsou exposice kultury průmyslové, hospodářské, umělecké, vědecké atd. Na jiném místě píšeme o zvlášť zajímavé kapitole výstavy, o Elektrostatku.

Brněnská výstava působí hlubokým dojmem. Všemi svými podrobnostmi mluví o tom, že světová válka, která celému světu způsobila tolik škod, patří již minulosti. Obroda pokračuje rychlým tempem a v Brně vidíme, jak lidstvo vrací se k fysickému i duševnímu zdraví, jak roste jeho kultura, jak zejména kulturní rozvoj Československa spěje v před mílovými kroky. Vidíme také, jaké pokroky učinily jiné státy ve střední Evropě od chvíle, kdy definitivně umlkla děla.

Ačkoliv brněnská výstava je jubilejní výstavou k oslavě desítiletého výročí československé samostatnosti, jsou nápisy na ní v několika evropských jazycích, aby usnadnily orientaci zahraničním hostím, pro něž je připraveno i s dostatek tlumočníků. A cizích hostů na vystavě již bylo a ještě bude mnoho. Hned při otevření navštívili výstavu němečtí novináři z Československa, Rakouska, Německa a Polska, kteří uspořádali v Brně svůj sjezd současně s novináři českými. A téhož dne byli v Brně novináři lotyšští. Výstavu navštívili účastníci pražského sjezdu slovanských lékařů, přírodozpytců a přírodopisců, jehož se jen Poláci súčastnili v počtu 300 osob. V Brně bude se v čase výstavy konati mezinárodní kongres malířství a uměleckého řemesla. Až dosud bylo přihlášeno daleko přes 100 různých sjezdů a zájezdů, mezi nimi také zájezd Čechů a Slováků z Polska, v první řadě z Volyně. Zvláštní pozornosti zaslouží ohlášené zájezdy 2.460 škol, jichž se zúčastní na 150.000 dětí.

Pan president Masaryk navštívil výstavu poprvé 9. června. Navštívil Moravu, jejíž obyvatelstvo jej všude s největším nadšením vítá, a brněnskou výstavu navštíví ještě několikrát. Neboť není možno všechny bohaté exposice prohlédnouti za jedenkrát.

Brněnská výstava má zajištěn veliký úspěch. Pro nás tento úspěch bude největší radostí, neboť brněnskou výstavou národ československý ukazuje celému světu, že bojuje o své místo v první řadě kulturních národů světa a že v tomto čestném boji je jeho zbraní jeho kulturní snažení, jeho obětavost a vysoké mravní hodnoty, jimiž se v evropských dějinách ve vysoké míře vždycky vyznamenával.

Věnceslav Švihovský.

ČEŠI NA VOLYNI.

(Z přednášky proslovené do čs radia).

(Dokončeni).

V prvých šesti nebo sedmi letech byl vystěhovalecký proud na Volyň velmi silný a do roku 1875 přistěhovalo se tam celkem asi 15.000 osob. Ruská vláda chovala se vůči českým přistěhovalcům dosti blahovolně a považovala je

za dobré učitele ukrajinského sedláka, který teprve před několika léty nabyl svobody a stal se majitelem půdy. Vycházela Čechům vstříc a poskytovala jim mnohé výsady. Čechům, kteří vstoupili hromadně do ruského poddanství, dovolila, aby si vytvořili samostatné české obce, které byly seskupeny ve 4 české obvody t. zv. volosti. V čele každé volosti stál Čech — starešina, jinými slovy obvodní starosta. V obcích i volostech se úřadovalo česky. Češi dostali povolení ke zřizování českých národních škol a byla jim též ponechána svoboda v úpravě náboženských poměrů. Bohužel toto privilegované postavení Čechů trvalo sotva 20 let. Konec let osmdesátých a začátek let devadesátých jsou pro volyňské Čechy tragickým momentem. Ztratili školy, přišli o svoji samosprávu a vůči nim se začalo vystupovati jako vůči „jinorodcům", totiž ruským příslušníkům, kteří však nepoužívali stejných práv jako místní ruské obyvatelstvo. Pod vlivem reakce, která v letech osmdesátých zachvátila celé Rusko, bylo v jihozápadním kraji, jehož dílem byla i volyňská gubernie, zahájeno ostré tažení proti všem občanům neruské národnosti, zvláště proti všem nepravoslavným. Čechům bylo dáno jasně na jevo, že chtějí-li se vyvarovati různých nepříjemností, nejlépe učiní, když vstoupí do lůna pravoslavné církve. Většina Čechů, jsouc znechucena dlouhými náboženskými třenicemi, které rozdělily osadnictvo na několik náboženských proudů, stala se nábožensky apatickou a hromadně vstupovala do lůna pravoslavné církve.

Český živel na Volyni vytvořil samostatné kulturní ostrůvky v moři ukrajinské negramotné masy, obklopující české osady. Všichni přistěhovalci uměli čísti a psáti a do nové vlasti si přinesli lásku k tištěnému slovu. Mnozí z nich měli značné vzdělání a pečovali o zakládání knihoven, předpláceli české časopisy, hráli divadlo, pořádali akademie a různé společenské zábavy. Češi volyňští s dojemnou péčí zachovávali staré tradice a zvyky a přímo zbožně chránili ryzost svého mateřského jazyka. Ještě dnes se na Volyni mluví češtinou nepokaženou, která živě připomíná čistotu mluvy let šedesátých. Volyňští Češi nehledě k tomu, že byli poměrně malým ostrovem ve velkém moři jiných národností obývajících Volyň, dovedli si zachovati svoji národnost a spíše „čechisovali" místní obyvatelstvo než aby přejímali jeho zvyky a způsoby.

Vliv Čechů na ukrajinské obyvatelstvo v průběhu prvých 25—30 let byl ohromný. Češi pochopitelně imponovali Ukrajincům svými úspěchy v polním hospodaření i svou kulturní vyspělostí. Ukrajinský sedlák, který žil v blízkosti českých osad, snadno se přiučil hospodaření podle českého vzoru, zavedl si pěkný dobytek, vybudoval útulná stavení, založil chmelnice, oblékal se po českém způsobu a dokonce i své zvyky přizpůsoboval českým zvykům.

Nové období v životě volyňských Čechů je zahájeno prvou ruskou revolucí v r. 1905. Vlna osvobozeného politického života rozlila se i do českých osad a volyňský Čech začal se živě zajímati o celkovou politiku ruského státu. Jedním z mnohých projevů tohoto hnutí bylo založení prvního českého listu v Kyjevě, „Ruského Čecha", v říjnu 1906. Vydavatelem a redaktorem byl p. V. Vondrák, jenž vydával list během dvou let. „Ruský Čech" vykonal mezi volyňskými Čechy velký kus průkopnické a buditelské práce. Probudil u nich zájem pro veřejný život a navzájem je seznamoval. K aktivu českých osadníků v té době nutno připočísti i zvolení prvého českého poslance Jana Drbohlava do druhé státní dumy.

„Ruský Čech" zanikl koncem r. 1908. O dva roky později začátkem roku 1910 začal vycházeti rovněž v Kyjevě pod redakcí Věnceslava Švihovského týdeník „Čechoslovan", který vepsal ve svůj štít „všestranné povznesení české větve na Rusi". Po dobu osmiletého vycházení „Čechoslovan" poctivě snažil se pro dosažení tohoto cíle pracovati. Ačkoli oba časopisy vycházely z důvodů kulturních i technických v Kyjevě, hlavním městě jihozápadního Ruska, přece jen hlavní pozornost obracely k volyňským krajanům. Zvláště „Čechoslovan" pečoval o naše české osadnictvó na Volyni a v každém čísle přinášel i o něm obsáhlé informace. „Čechoslovan" stal se pevnou páskou mezi volyňskými osadníky, spojoval je kulturně se starou vlastí a byl jim vždy rádcem i vůdcem. Vliv „Čechoslovana" projevuje se nejlépe v r. 1911, kdy jeho zásluhou volyňští Češi zasáhli účinně do ostrého volebního boje při volbách do jihozápadních zemstev a v celé řadě okresů svými hlasy zajistili vítězství pokrokové strany proti sdruženým reakčně-nacionalistickým kandidátkám.

Tento zásah volyňských Čechů do politického života byl jedním z nejpozoruhodnějších zjevů v politickém životě českých osad na Rusi a připoutal k nim zájem široké ruské veřejnosti, která od té doby začala hledět na české osadníky jako na stoupence a bojovníky pokrokové myšlenky.

Za padesát let svého pobytu na Rusi volyňští Češi z neparných počátků stali se významnou složkou, s kterou bylo vážně počítáno.

České osadnictvo na Volyni má význačný podíl na vystoupení české větve na Rusi v boji o samostatnost československého národa. Činnost ruských Čechů za války, jejich tragedie v dobách pozdější občanské války za revoluce a konečně nový život volyňských osadníků ve vzkříšené polské republice jsou tak významné kapitoly v historii českého zahraničního života, že zasluhují zvláštní pozornosti právě v letošním jubilejním roce Československé republiky.

Kdo mnoho mluví, zřídka uskutečňuje slova svá. Moudrý člověk se však bojí vždycky, aby slova jeho nepřevyšovala jeho skutků.

Moudří nemluví prázdných řečí bojíce se, že by se skutky jejich nevyrovnaly slovům jejich.

(Čínská moudrost.)

ZLATÁ SLOVA PRESIDENTA MASARYKA.

Při kladení základního kamene budovy pro právnickou fakultu Masarykovy university v Brně řekl pan president v odpovědi na projev děkana mezi jiným:

Chci prostě říci: že všichni pěstitelé vědy mají mít živé vědomí státnosti a že se v praktickém životě mají přičiňovat, aby národ, jak jste pěkně pověděl, byl spravedlivý k sobě a jiným. Na vás, akademických učitelích, je, aby vaši žáci pochopili smysl našich dějin a našeho poslání. To poslání vyznačil jste vy, že nesmíme ztotožňovati právo a spravedlnost s násilnostmi. A udal jste také prostředek, kterým svému úkolu dostojíme: Abychom se mezi sebou čestně snášeli, abychom nevyhledávali zbytečných sporů, které, to bych chtěl připojit, snadno vznikají tam, kde neoprávněný a neplodný inteligentský aristokratismus ke své duchovní zkáze se vymyká součinnosti se svými spoluobčany. Pravá věda je skromná. Vědec ví, že roste duchovní prací mnohých současníků a předchůdců, že práce vědecká je také jen poloprací. Je podstatou vědy, že její pěstitel je zároveň učitelem. Věda má smysl a poslání sociální. Věda je světová, věda je národní a lidská, je demokratická. Vaše universita floreat, crescat!

JUBILEJNÍ VALNÁ HROMADA SLEZSKÉ MATICE.

V neděli 10. VI. konala se v Jablunkově na Těšínsku jubil. valná hromada Slezské matice osvěty lidové u příležitosti 30-letého trvání Slezské matice. Valné hromady súčastnilo se na 600 delegátů a zahájil ji starosta Matice dr. Pelc. Z valné hromady odeslán byl p. presidentu republiky pozdravný telegram. Jednomyslně byly přijaty tři resoluce, týkající se výstavby českého školství na Těšínsku, církevního odloučení od diecése vratislavské a proti zřizování německých škol na Hlučínsku. Starostou Slezské matice zvolen byl znovu p. dr. Pelc.

Z jednatelské zprávy je zřejmo, že Matice je z nejdůležitějších institucí v českém kulturním životě na Těšínsku a Hlučínsku. V roce 1927 Matice svou činnost značně rozšířila hlavně na Hlučínsko, kde pracovala také účinně po stránce sociální. Na Těšínsku zaznamenala činnost Matice nové pokroky. Tak v okresu fryštátském je dnes v českých školách 59%, v německých 31% a v polských 9% dětí. Matice má dnes celkem 150 odborů s více než 22.000 členy (v roce 1926 jich bylo 19.850). Matice vydržuje 41 mateřských škol a v poslední době věnuje velkou pozornost praktickým kursům. Podniky Matice v uplynulém roce vyžádaly si nákladu 1.205.000 Kč.

ROVENSKÝ LŽI-CAREVIČ.

Ruský varšavský list „Za svobodu“ přináší některé podrobnosti o lži-careviči Alexeji, který se pojednou objevil v Rovně. Stalo se to 27. května. Večer přivedli do Gošče (nedaleko od Rovna) člověka zatčeného v Korci pro samovolný přechod sovětské hranice, který při zatčení prohlásil veliteli hlídky, že jest carevičem-následníkem Alexejem. Po telefonickém dotazu byl podezřelý cizinec dopraven do Gošče, kde byl do druhého dne ponechán v budově policejní správy. Zpráva o „objevení careviče“ rychle se rozletěla městečkem. K budově policejní správy spěchali místní obyvatelé a někteří z nich snažili se dokonce vniknouti do domu, před „světlé oči následníka“. Byla přinesena pohodlná postel, čaj, různá jídla i vodka. Avšak „carevič“ vodku odmítl. Napil se jen čaje, který před ním byl ochutnán, aby carevič byl jist, že není otráven. Rovněž jídlo bylo odmítnuto, ježto carevič měl ještě zásobu z Korce.

Rolnickou mládež tato „událost“ nevzrušila, starší pokolení projevilo však velký zájem. Dvůr policejní budovy byl vkrátce přeplněn zvědavci a částečně soucitnými, kteří ihned uvěřili novému zázraku. Až do odvezení zatčeného do Rovna byl na nádvoří goščinského velitelství dav lidí. Mezi obyvatelstvem našli se vojíni, kteří „poznali careviče“. Jistý student, který byl přijat v audienci, prohlásil, že zatčený „má chorý zrak od desítiletého věznění ve sklepě v Lubjance pří elektrice a bez denního světla“. Podle studentových slov podobnost je nápadná, podezřelým zdá se býti jen nos.

„Carevič“ prohlašuje, že o své smrti „dozvěděl se“ teprve nedaleko od Korce. Z vězení vyvedli ho před očima neprotestující stráže nějací lidé, kteří se snažili zachrániti ho, jejich jmen však nemůže uvésti. „Cerevič“ přál by si viděti „dědečka“ (velkoknížete Nikolaje Nikolajeviče), který, jak se pamatuje, nosil ho na rukách. Mimo to jest mu známo, že „v cizině jest jejich rodinný majetek“. Za desítiletého stálého osamocení „carevič“ zapomněl cizí jazyky. Ke hranicím doprovodily ho osoby, přináležející k organisaci, která ho zachránila před smrtí. Jednomu z rolníků „carevič“ řekl, že přišli k němu dva rudí gardisté a pravili: „Nu, Alexeji, sbírej se, půjdem“, a provedli ho mimo nepohnutě stojící stráž.

Odjezd „careviče“ z Rovna konal se druhého dne. O tomto zdánlivě nezvratněm faktu proslýchaly se různé řeči. Jedni tvrdili, že „careviče“ odvezli automobilem, druzí se domnívali, že odvedli ho pěšky po silnici a „národ plakal“.

V Rovně byl zatčený ponechán v budově u starosty. Bylo s ním jednáno velmi zdvořile a některým osobám bylo dokonce dovoleno s ním občas pohovořiti. Lidé, kteří careviče v Rovně viděli, vypravují, že jest to mladý muž se světlými vlasy, mnohem světlejšími než měl zavražděný Alexej Nikolajevič, s pihovatým obličejem, s chorýma očima a trpící hemofilií. Cizí řeči za-

pomněl skorem úplně, anglicky mluví špatně, francouzsky ještě hůře. Na některé návštěvníky působil „carevič" dojmem člověka duševně nemocného nebo psychopata.

V Gošči byl „carevič" obléknut do černého kabátu a zpod vesty bylo viděti modrou bíle proužkovanou košili. Měl u sebe peníze a jakési dokumenty, s kterými jel k polské hranici.

„Kdo jest tento mladý člověk?", táže se citovaný deník, „snad chytrý tulák, jenž snaží se využitkovati své vnější podobnosti se zemřelým následníkem trůnu anebo jest to úmyslně vyučený samozvanec bolševického původu. Čas to ukáže".

Z DOMOVA I Z CIZINY.

Se vzducholodí Italie, na níž italský generál Nobile podnikl let k severnímu polu a jež cestou v bouři ztroskotala, podařilo se navázati radiotelegraficky styk. Vzducholoď přistála na ledové kře a značně se poškodila. Několik mužů je raněno, dvěma bylo třeba amputovat nohu. Zásoby potravin stačí na 45 dní. Několik pomocných výprav snaží se trosečníky zachrániti.

Korint a jeho okolí bylo postiženo novým zemětřesením. Řada budov, které byly minulým zemětřesením jen poškozeny, se zřítilo. Obyvatelstva se zmocnila opět panika.

Ve filmovém městě americkém Hollywoodu vybuchla puma v kavárně navštěvované filmovými umělci. Budova shořela, deset osob bylo raněno. Charlie Chaplin se zachránil jen náhodou.

Ve Spišské Nové Vsi zemřela 7. června ve stáří 76 let matka generála Štefánika. Její otec súčastnil se r. 1848 jako dobrovolník v Hurbanově vojsku boje proti Maďarům.

Nového světového leteckého rekordu dosáhl italský letec Ferrarini. Létal bez přestávky 59 hodin.

České listy sdělují, že raketový motor byl již dříve vynalezen českým vynálezcem ing. Lôwym v Žilině na Slovensku. Český vynález se zásadně liší od Opplova motoru. Ačkoliv se patentové špionáži podařilo ukrásti ing. Lôwymu jeden stroj, část celého projektu, nebyl tím poškozen, protože jeho motor byl již před krádeží patentován v 16 státech.

Ve Spojených Státech připravují se k volbě presidenta. Největší vyhlídky nazvolení má Hoover. V Americe žije 1.300.000 Čechů a Slováků.

Ježto nemoc ministerského předsedy Švehly bude trvati ještě mnoho měsíců, jedná se o jmenování jeho nástupce. Bude jím patrně ministr vojenství Udržal z agrární strany.

Francouzská sněmovna zvolila svým předsedou socialistu Fernanda Buissona, kandidáta bloku levice.

Bývalý bolševický diktátor v Maďarsku Bela Kun je již přes sedm neděl ve vazbě ve Vídni, kamž tajně přibyl, aby organisoval bolševickou propagandu v Maďarsku. Bude potrestán jen pro falešné hlášení a propuštěn.

Dne 9. června byl v Brně položen za přítomnosti presidenta republiky základní kámen ke stavbě právnické fakulty Masarykovy university. V bezprostřední blízkosti budou postupně vybudovány i všechny ostatní universitní budovy, takže Brno bude míti svou universitní čtvrt.

Dne 10. června přihodilo se v Německu ve stanici Siegelsdorf velké železniční neštěstí. Mnichovský rychlík zřítil se s náspu, 22 osob bylo zabito a přes 100 raněno.

Ministr Zaleski po schůzi Rady Společnosti Národů v Ženevě navštívil Paříž a Brusel, kdež se setkal s francouzskými a belgickými státníky.

Polský Sejm schválil rozpočet pro rok 1928—1929. Příjmy jsou určeny částkou 2.657.009.715 zl., vydání částkou 2.503.902.029 zl., takže resultuje přebytek přes 133 milionů zl. Sejm provedl v rozpočtu některé menší změny, jež jsou míněny jako demonstrace proti vládě. Senát, v němž má vláda většinu, tyto změny patrně opraví ve smyslu vládních návrhů. Rozpočet bude v každém případě vyřízen před koncem tohoto měsíce, dříve než uplyne rozpočtové provisorium.

Na II. sjezdu slovanských rostlinopisců v Praze, jehož se súčastnili v hojném počtu Poláci, Rusové, Ukrajinci, Bulhaři a Češi, byl přijat návrh na utvoření velké slovanské přímořské biologické stanice na Jaderském pobřeží. Veliké náklady tohoto ústavu mají uhraditi společně všechny slovanské státy.

V minulých dnech konal se v Praze mezinárodní sjezd kriminalistický, který zahájil ministr spravedlnosti Mayer-Harting.

V poslední době byla zrušena visa mezi Československem a Finskem. Až dosud byla zrušena visa mezi Československem a Francií, Porgalskem, Německem, Rakouskem, Švýcarskem, Lucemburskem, Lichtensteinem, Holandskem a Gdánskem, při čemž ovšem jsou stanoveny některé výjimky.

Členka plzeňského leteckého klubu pí A. Formánková složila v ministerstvu veřejných prací předepsané zkoušky obdržela diplom pilota, takže je první pilotkou v Československu.

Rusko oslaví letos 10. září stoleté výročí narození L. N. Tolstého. Budou vydány jeho sebrané spisy v 90 svazcích a některá díla budou přeložena do tatarštiny, turečtiny a jiných jazyků. V Jasné Poljaně byla místo pomníku vybudována škola. Statek Tolstého bude uveden do původního stavu a bude v něm postavena socha Tolstého ve čtyřnásobné životní velikosti. Synu Tolstého Sergěji a pěti jeho synovcům a neteřím, které žijí v bídě, budou uděleny státní pense. Jedna z neteří Tolstého myje za malý plat sudy.

Největší továrník obuvi v Evropě Baťa ve Zlíně zvýšil výrobu na 100.000 pár obuvi denně. Vyrábí 350 druhů obuvi.

V brzku budou jmenováni první českoslovenští kardinálové, a to pražský arcibiskup dr Kordač a budoucí arcibiskup slovácký, dříve arcibiskup pražský a olomoucký, který za svou lásku k českému národu musel po převratu odejíti do soukromí.

Ve vězení v Košicích zemřel jeden z cikánů-lidožroutů, jichž odhalení způsobilo loni velikou sensaci v celém světě. Proces proti těmto lidožroutům bude zahájen v Košicích co nejdříve.

Od 18. srpna do 9. září bude se konati ve Vilně pod protektorátem maršálka Piłsudského zemědělsko-průmyslová výstava, organisovaná samosprávnými činiteli. Výstava bude míti vývozní charakter.

Na sjezdu rolnických spolků velkopolských v Poznani dával ministr zemědělství československé zemědělské organisace jako příklad a pravil: Vracím se z Prahy, kde byl sjezd zemědělců z celého Československa. Sjezdu súčastnilo se na 300.000 osob, jež nádherným průvodem prošly ulicemi Velké Prahy a ukázaly, jak významné místo v národním a hospodářském životě zaujímá český sedlák. V této práci podařilo se sjednotit všechny, neboť byli tam i Slováci, Němci ba i Maďaři, neboť práce a ušlechtilé závodění spojuje všechny. Byl bych šťasten, kdybych se mohl dožíti takového sjezdu v Polsku.

Jubilejní stříbrné mince československé budou dány již v nejbližší době do oběhu. 10-korunové stříbrné mince mají na jedné straně obraz pres. Masaryka a na druhé straně státní znak. Budou míti 70% stříbra a 30% mědi. Stříbrné pětikoruny budou menší než nynější a budou míti 50% stříbra a 50% mědi.

DRUŽSTEVNÍ SLAVNOSTI V PRAZE.

Ferdinand Jirásek.

V Praze konají se velké družstevní slavnosti na paměť dvacetiletého jubilea Ústředního svazu československých družstev v Praze. Tento svaz byl založen roku 1908.

V poměrně krátké době 20 let vybudována byla hospodářská moc, jež vzbuzuje všeobecný respekt. Tehdy to bylo 10, 15 jednotlivců. V přítomné době jsou to desetitisíce členů dozorčích rad a tisíce zaměstnanců družstevních — kteří se naučili hospodářsky myslet a jednat a vésti hospodářské podniky na vlastní odpovědnost a za vlastní prostředky.

Výsledek této 20-leté práce nejlépe nám znázorní číslice z r. 1908 a 1927:

	r. 1908	r. 1927
družstev	86	1.139
členů	14.000	450.000
tržba	7,000.000 Kč.	1.200,000.000 Kč.
svěř. jmění	5,000.000 Kč.	1.300,000.000 Kč.

Jaký to rozdíl v době 20 let! Ještě více však nám povídají číslice za rok 1927. Jestliže zkoumáme, z jakých položek se skládají, shledáme, že 80 milionů připadá na podíly členské, 40 mil. na reservní fondy, 12 milionů na podporovací fondy, 200 mil. na úspory členů, 110 mil. na vklady členů v peněžních ústavech a 120 mil. na vklady ve Všeobecné družstevní bance.

Národní hospodářství.

„ELEKTROSTATEK".

(Vlastní dopis z Brna).

Sto let je to již, kdy bratří Veverkové konali prvé pokusy se svým „ruchadlem". Do těch dob na celém světě zemi neorali, nýbrž jen brázdili a na povrchu obraceli. Vzestup zemědělství a selského hospodářství datuje se od nedávna. Jakých úspěchů však bylo již dosaženo, možno viděti nyní v Brně, na výstavě Soudobé kultury, kde jako exponát byl vybudován nejmodernější „elektrostatek", dům a dvůr zemědělce, hospodařícího na 120 hektarech země.

Základní myšlenkou při organisaci tohoto vzorného, svou cenou však doposud těžko dosažitelného hospodářství bylo — použíti všech vymožeností soudobé techniky k ulehčení práce hospodáři a jeho ženě, mechanisovati drobné detaily jejich práce, učiniti ji v nejvyšším stupni hygienickou, a vůbec dospěti na vesnici k takovému komfortu života i práce, jakému doposud těšili se (a to ještě ne všude) jen obyvatelé v městech...

Elektrostatek i po skončení výstavy bude pracovati ve všech svých detailech. Zůstane i po výstavě vzorným hospodářstvím, kde hospodáři mohou pozorovati v praxi nejnovější vynálezy a zdokonalení... Bude to stálá zkušební a ukázková stanice, doplňovaná periodicky novým zařízením a stroji vynalezenými pro selské hospodářství.

Nevysoký jednopatrový dům stojí u vchodu do Elektrostatku. Jest v něm obydlí šťastného hospodáře. Proti tomuto domu jest kancelář statku, kůlny na hospodářské stroje a nářadí. Jsou zde všechny stroje používané v hospodářství, od řezačky na slámu do mlátičky, od trakaře do těžkého nákladního vozu, — jež všechny možno poháněti elektrikou. Pouze pro pluhy a stroje pracující na poli (secí stroje, brány, žací stroje a pod.) jsou zde motorové traktory nejnovějšího typu — malé i kompaktní. I dříví se v tomto elektrickém hospodářství štípe elektrickou sekerou.

Stodola jest posledním výtvorem stavitelské techniky: jest vzdušná, a má spoustu detailů, ulehčujících hospodáři práci při mlácení a sbírání obilí.

Centrem elektrického zařízení hospodářství jest — kuchyně, kde počínajíc pecí a končíc strojky na čištění brambor, krájení chleba, zavařování ovoce, mletí masa atd. — vše jest poháněno elektrikou. Hospodyně doma musí dávati jen pozor na systém vypínačů a říditi práci strojů — vše ostatní za ní udělá elektrický proud. I nádobí umyje elektrický aparát, specielně k tomu zkonstruovaný...

V druhých místnostech tohoto obydlí budoucího venkova jsou elektrické vyssávače prachu, elektrické hodiny, elektrická kamna atd. atd.

V budovách sousedících s obydlím jest elektrická líheň, kde se mechanicky líhnou kuřata, elektrická sýrárna, chlévy pro dobytek, v nichž největší pozornost vzbuzuje zvláštní elektrický aparát na — mechanické dojení krav, dále stroj na sušení sena, do kterého vkládá se seno ze dvora elektrickými vidlemi, sklep, vybavený elektrickými chladiči atd.

Není možno uváděti všechny detaily, všechny dokonalosti a zařízení tohoto „zázračného hospodářství". Každé z nich zasluhuje pozornosti a zájmu. A není proto divu, že elektrostatek vábí na brněnskou Výstavu soudobé kultury spousty návštěvníků, toužících spatřiti tuto největší vymoženost moderního hospodaření. (CEPS).

CHMEL.

Žatec, dne 7. června 1928. V uplynulém týdnu docházelo k obchodům jen některé dny, takže celkový týdenní obrat činí jen asi 150 až 200 ctů á 50 kg. Tendence trhu jest klidná a platí se dnes dle barvy a jakosti v celku nezměněné ceny Kč 1650. — až 1750 — za 50 kg. kromě daně z obratu. Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřila do dnes 162.550 centů á 50 kg. žateckého chmele sklizně 1927. Počasí se poněkud oteplilo. Celkový stav vzrůstu jest opozděný. Studené noce jsou na závadu rychlejšímu tempu ve vzrůstu, jež jest tak žádoucí vzhledem ku stálé invasi dřepčíků. Pokročilejší chmele jsou napadeny mšicí. Vyhlídky pro chmelaře jsou letos málo utěšené.

Varšavská plodinová bursa. 14. VI. Žito 51.00 — 51.50, pšenice 58.00 — 58.50, ječmen pivovarský 52.00—53.00, ječmen na kaši 48.00—48.50, oves jednolitý 50.00 — 52.00, otruby žitné 33.50 — 34.00, otruby pšeničné 30.00—30.50, mouka pšeničná, varšavská, lubelská a kresová 4—0 A. 90.00 — 92.00, mouka žitná 65 proc. 71.00 — 72.00 Nálada klidná. Obraty malé.

BESEDY „BUDITELE"

Svetozar Hurban Vajanský.

MALÝ DROTÁR.

Keď išiel tatko do sveta,
pri tomto klakol buku,
na hlavu moju položil
tú svoju ťažkú ruku;
i pomodlil sa otčenáš
so slzou v starom oku.
Šiel — viacej sa mi nevrátil...
i matičku som utratil [1])
v tom samom smutnom roku.

Nuž s Bohom, rodná dedino!
Už ranný vetor dýše;
jak ladno kynie kostol
zo svojej lipnej skrýše.
Ten chodník biely, haditý
rád by ma volal zpiatky:
„Hoj, nechoď, šuhaj, z dediny,
niet v svete druhej otčiny,
vrať sa do pustej chatky.

Ten svet je velký, drsnatý —
tys jako kvapka v mori:
tys jako lístok z javora
v tom hušti velkej hory.
Veď sa tá kvapka rozplynie,
list búrne vetry skmasnú, [2])
hoj, vrať sa, šuhaj, v dedinu,
chraň srdce, bodrosť, nevinu,
i dušu svoju krásnu.

Ach, a ja musím, neborák, [3])
tým širým blúdiť svetom,
veď rodná naša dedina
chlieb nedá svojim deťom!
Nuž, pomodlím sa otčenáš
pri tomto starom buku:
Blesk slnka kraje ožiari, [4])
já cítim slzu na tvári
na hlave — otca ruku.

[1]) ztratil, [2]) strhnou.

Jiří Rebl.

ČESKÝ SAD.

Tmu noční slunko zahnalo,
protřel si oči květ...
— Zvoneček ranní vyzvání
a budí ze sna svět:
„Vstávejte, děti, pojďte ven,
je jarní slunko, jarní den"...

Slunko se na svět usmálo:
„Probuď se, lide", volalo.
„Nespi již, vstávej, již je čas —
já k životu tě vedu zas!"...
„Nesu Vám, Češi, krásný den,
pojďte jen za mnou, pojďte jen!"

A nejdřív vstala Matice,
jak čarokrásná kytice...
„Vstávejte, děti! — Matky hlas —
slyšte! — již ze snu budí vás!...

[3]) ubožák, [4]) ozáří.

Probuď se vše, což Čechem jest,
Matičkou k světlu nech se vést!"

A hlas ten Volyní se nes,
přes pole, luka, města, ves.
Do každé chýše zaskočil,
na každé srdce zabušil.
Čech každý o svém štěstí sní...
— Zvon ranní stále zní a zní...

Al. Mrštík.

BOUŘE.

Na den sv. Medarda.

Mocným žárem lilo se vedro parného dne.

Nebe nebylo toho dne modré, ale divně zsinalé a podlité mrtvolným jakýmsi zákalem. — Mrtvým horkem převalilo se poledne, líně klátila sebou znojem zničená těla, svět padal v dřímotu, ospale vzduchem zmítal sebou lehounký hmyz. K vyprahlé půdě zvadle klesaly zavadlé korunky kvítí, těžkou, úmornou vůni katafalku šířil na stromech zasychající květ akátů.

Pojednou lehké beránky, ráno ještě bělоučké, jak stříbrné převrhly se v popelavou šeď, a spod jejich třepení zhluboka zahučel hrom.

Vzduch větříku rozhoupal stromy — jako ze sna procitlé zachvěly se zvadlé květiny. A oblaka rostla, větřík se šířil, mohutněl, do daleka mával nesmírnými svými křídly, s teskným skřípěním rozklátila se štíhlá těla vysokých topolů.

Rozsáhlou, prudkou vlnou přehnala se nad Habrůvkou první smršť. Od jihozápadu k severu letící vichřice, vlekouc za sebou ohromné závěsy těžkých a jakoby olovem naditých mraků, příšerně zabarvila zpěněné jejich okraje a povlékla jimi celý nebes horizont. Ohromné spousty zčervenalých balvanů válely se po nebi s děsnou předzvěstí průtrží. Bělavé a zarudlé skvrny pod nimi čišely chladem blížících se živlů. Blesky jen lítaly nebem, rozhněvaně, tvrdě, jako přísný hlas boží — huhlal hrom. Divoce škubala sebou větrná bouř a svištíc, cuchala pod sebou lány žit, s domků rvala došky střech. A prach hrůzně letěl prostorem, zahaluje v ohromných rozměrech v rubáš smrti celou dosud živou krajinu. Vrzaly lípy, praštěly topole, o svou korunu chvěl se kdejaký strom.

Zčernala jizba.

S polí smutně rachotily dojíždějící vozy, rozčilené vlaštovky břitkým letem stříhaly vzduch. Celými mraky v česna úlů draly se včely, s úzkostným bučením do dědiny k vratům hnal se zděšený skot, a koně spocení úprkem vráželi v hostinský dvůr.

Padly první krůpěje těžce o zem se tříštících vod.

Za vozem nezapadla ještě vrata, dveří nedoběhl ještě dělný lid, a bouře už s divokým rachotem vřítila se v žíznivý kraj. Ohromnou ranou otevřelo se nebe, a v bledých požárech vznítila se celá nebes hloub. S oblohou zachvívala se země, bouře řvala s několika stran.

A znovu zapraskala zem, jako by se hrůzou trhaly její vnitřnosti. Udeřilo.—Tam někde v lesích snad, kde věkovité duby vzdorně k nebi prohýbaly mohutná svá ramena.

S mraků jedním proudem valil se hustý déšť.

Malomocně v oknech statků zablikala světla hromiček. Hrom řval od jihu, hrom řval od půlnoci, hrom třískal i nad zděšenou Habrůvkou — a nebe stále zapálené modrým jakýmsi ohněm příšerného vznícení.

„Pán Bůh s námi!"

Zas udeřilo za zámkem.

Až omítka padala s třesoucích se stěn.

Všude černo, den zatemněl v noc. Vztekle lítajíc nad zemí, hnala se bouře jako běsná saň... Houšť a houšť mrskalo nebe rozechvěnou zem, v bezpečný kout krčil se kdekterý tvor. S plačícími dětmi kolem hromiček modlily se matky, úzkostně oknem na náves vyhlížel ustaraný hospodář. — — Bože milosrdný! — — — Smutně plápolal plamínek voskové svíčky, v jizbě bolestně ke vzlyku družil se vzlyk. Zdálo se, že vše je v mžiku pohřbeno.

Ohromnou tíží trhala se přepitá oblaka.

Tu v oknech cosi břinklo, jednou, dvakrát, stále dutěji a silněji — zapraštěla skla — — kroupy.

„Pánbičku milé! Jen ne to, jen to ne!"

„S deštěm kroupy přece toli neublíží," v srdci odlevoval sobě lid.

Ale nebezpečí nebylo ještě za horou. Strašnými proudy řítil se liják s kroupami, zavaloval celý kraj. Potok se rozhučel, žluté vlny dravě letěly návsím jak řečištěm. „Pomóc!" v hukotu vod marně volal bývalý kostelník a v plném lijáku hnal se s motykou, aby cestu vodě proklestil za svou chalupou. Obětavě na pomoc s rýčem přiskočil mu soused majstr Pštros.

Chlemtavým proudem prudce vyrazil se proud i vraty zámeckého parku. Tam, kde co v cestě jemu stálo, porážel k zemi.

Konečně zhluboka vrčíc, jako by si oddechovala, přenesla se bouře na východní stranu Moravy. Zpřetrhané hrady mračen jak zničené koráby rozházely se po nebi, vláhou sytá země čišela chladem, v mokrých korunách stromů už tesklivě rokotal a pak už jen šeptal řídký déšť. Žlutým svitem zahrály mokré zdi. Nad Silůvkou sklenula se překrásná duha. S dravým hukotem, pravidelněji už hnala se voda zkalená žlutým slínem habrůvských vrchovin.

Konečně ustal i déšť. Na dvůr spěchali hospodáři, v komoru a stodolu, aby ruku přiložili, kde voda si zatarasila svůj vyměřený běh. Zámecká zahrada zpustošená vodou podávala snad nejhorší obraz způsobených běd. Keříky růží zavaleny bahnem, bílá soška Psyche válela se v kalu, trávníky a záhony znešvařeny zachyceným smetím a mrvou vyplavených stájí. Rozervány, šklebily se pyšné jindy rabaty, květináče ve skupinách vystavěné podél zdi odnesl proud. Děti až z dolního konce dědiny donášely dracaeny, yuccy, kakty a podivné druhy agave. — — Nad záhony salátu a okurek uprostřed své za-

hrádky žalostně ruce spínal pan rechtor. Ze všeho nic — nic! — — —

Rychle míjel strach.

Jak červi ze země vylézaly děti z chalup a s křikem brouzdaly se klidně už tekoucí vodou.

V kabátě na ruby obráceném s polí vracel se radní Jakub.

„No jak?“ zastavoval jej kdo ho uviděl, a úzkostí křivily se tváře všem.

„No, néni to néhorší. — Néhůř na kopcách. Voda všetko spláchla, haji brambore. Ale meslím, že haji-to se dá spravit.“

„Pán Bůh zaplať!“ oddechl si Hrabálek a za ním druhý, třetí a s nimi celá Habrůvka.

Modré ostrůvky nebes šířily se, úžila se oblaka. Krásně před skonem dne zahrály barvy západu.

Rozpoutané vůdě letního večera rozlívaly se čisťounkým ovzduším.

„No ja, strach z teho bel, hale minul. Hůř je, že je dnes svatýho Medarda a Medardova krápě štrecet dní kape. A před tém nás Pánbu chraň a vopatruj“ — pravil čísi hlas, přecházející blátem k hospodě.

„Eh, bóřka néni dýšč. Co přilítlo, zas vodlítlo a pěkně bode zas.“

V chladu a blátě snivě se jiskřila krásná, měsíčná noc.

SMUTNÝ PŘÍBĚH PANA KAROLA.

— Tak nezapomeňte, pane Karole, co jsem Vám radil. Jsem jist, že mi příště poděkujete. Je to znamenitý lék. Po několika dnech přijdu se pozeptat, jak Vám pomohl. — S těmi slovy opouštěl obstarožní, rozšafný pán, dávný zákazník pana Karola, obchůdek na jedné z nejhlavnějších ulic varšavských. Jak to již v obchodech bývá, sžívají se dlouholetí zákazníci s obchodníky a vytváří se mezi nimi jakýsi druh přátelství a obapolného zájmu. V obchodech proto možno se dověděti věci nejrůznější a mnohdy i nejtajnější, ať má na nich obchodník zájem, neb ne. Alespoň dobrý obchodník musí vyslechnouti vše s úsměvem neb soucitem podle předmětu rozmluvy s účastí i zvědavostí. Některý zákazník zjeví Vám různá nejlevnější zřídla nákupu, odporučí dobrého obuvníka, krejčího, nejlepší obchod vínem, chutné obědy, nejlevnější letní byty, nejzajímavější filmy. Dámy opět sdělí vám adresu nejlepší švadleny, dobré pradleny, zručného kadeřníka i manikýrky, pravdomluvné vykladačky, a tak to jde do nekonečna. Přicházejí i specialisté v radách lékařských, od nichž možno zvěděti, jak se léčí opuchlina, revma, rýma i jiné svízele člověčenstva. Také sdílný obchodník nalezne ve svých odběratelích mnoho porozumění, rádi jej vyslechnou, vyzvědí poměry rodinné, majetkové, stav jeho zdraví a pod.

Podobně stalo se i dnes p. Karolovi, zvěděl od klienta zázračný lék, který chtěl hned večer vyzkoušeti.

— Jožo, zde máš dva zloté, zajdi naproti do obchodu a kup mi klihu. — Dnes zavřeš trochu dříve od ulice krám, já vyjdu zadním vchodem a ty, až vše připravíš, můžeš si jíti domů.

Byl to příjemný rozkaz pro pomocnou sílu páně Karolovu. V malé chvilce již zde byl s klihem a koupil jej za celé dva zloté, neb mu jeho šéf zapomněl říci, kolik ho má koupiti. Nic neškodí, myslí si p. Karol, snad lék bude vydatnější, užiji-li větší dávky. „Dobře mi vzadu přilož a postav na kamna plný čajník vody“. Když byl rozkaz vykonán, spustil Joža železné mříže výkladní, odevzdal zadním vchodem klíče, a vesele si prozpěvuje, vykročil na ulici. Pan Karol zatím spočítal denní tržbu, zapsal vydání a odebral se do malé zadní místnosti, kde i večeře byla připravena. Pustil se chutě do jídla, napil se vonného čaje a nyní nastala vážná chvíle činu. Do škopku, sloužícího k mytí podlahy, nalil si mladý náš obchodník vodou rozředěný klih, aby mohl nohy namočiti. Svlékl pak část garderoby, která by mu mohla vaditi při léčebné proceduře. Však se pak zase rychle obleče, až půjde do svého mládeneckého pokoje ve třetím patře zde ve dvoře. Usadil se pak do staré, ale pohodlné lenošky, před niž postavil škopek. Namočil do něho nohy a oddal se příjemnému snění, blahořeče v duchu poctivému zákazníku, který mu poradil, čím vyléčiti omrzlé nohy.

Rada přišla jak na zavolání. Zde v útulném, vytopeném koutku svého obchodu, zabořen do lenošky, počal rozvíjeti obraz za obrazem své mladé lásky. Viděl švarnou sousedku z druhého poschodí, pannu Stašu, kterak vchází do jeho krámu, vybírá si pohlednici, papír, péro s líbezným úsměvem mládí. Vzpomínal na celý postup známosti, na chvíli, kdy byl po prvé pozván do rodiny, na to vše, co mělo tolik půvabu a krásy. Chystal se vlastně k rozhodnému kroku a právě včera koupil si jako doplněk svého saloního bezvadného úboru nové lakýrky. Tyto však po důkladném zkoušení ukázaly se těsné, zvláště v místech, kde mu v zimě omrzly poněkud nohy. Snad do neděle se vyléčí, má týden času, dnes je teprve pondělí.

Pocítil tak velkou lehkost v nohou. Viděl, jak se již ubírá do bytu své nejmilejší, viděl i vlídné tváře rodičů Stašiných, kterým by mladý, snaživý obchodník býval úplně po chuti pro jejich dceru. Nevěděl ani náš hrdina, jak dlouho trvalo jeho libé snění, když ovanul jej chlad, neboť teplo zatím z místnosti vyvětralo.

Třeba se rychle obléci. Vytahuje nohy ze škopku, avšak běda! Velká dávka klihu zatím učinila svoje. Oheň vyhasl, vody zde nebylo a škopek s nohou nejde a nejde. Nemožno se ani řádně obléci. V domě vše utichlo — snad se mu podaří dostati se do bytu. S tíží zamyká zadní vchod, spodky v ruce, přes záda přehozeny, a počíná cestu po třech. Domovník asi tvrdě spí i ostatní obyvatelé domu. Nic se nestalo a již byl p. Karol u schodiště. Zde však bylo hůře. Pokaždé, když se vyšplhal o schod výše, zaduněla mocná rána a ještě nebyl náš rek před bytem

své nejmilejší, když se začaly objevovati vystrašené tváře obyvatelů domu, pátrajících po příčině onoho bombardování. Též panna Staša vyrušena byvši z libého spánku, přehodila župánek přes svoje nedbalky a vyběhla v zápětí za svou matkou. S úžasem zpozorovala, že rytířem smutné postavy je sám pan Karol — s výkřikem vrhla se zpět do bytu. Nalezly se sice milosrdné duše, které rozředěním klihového škraloupu pomohly p. Karolovi ze škopku za všeobecného smíchu a veselosti sousedů.

Avšak sen jeho o manželství rozplynul se úplně.

Snad po čase nalezl p. Karol štěstí jinde.

M. B.

NAŠI V CIZINĚ.

S konduktérskou brigádou v Chaudachezy.
Fr. Urbančík.

Naše stanice není stanice k zahození. Máme zde jednu cerkev, biják, jak se po václavácky říká — tři roty čínských vojáků a gejše. Kromě pošty, kterou drží choďka a množství čínských lávoček, by to bylo všechno. Chunchuzi ze sopek nás pak ochraňují od vládního vojska.

Vlak se kolem nás mihne jen jednou za den a kdo má práci v malých čínských poselkách jako já, ten musí být velice zadobře s konduktérskou brigádou, aby tě vzala mezi sebe a dostavila do další stanice, neb jinak nocuješ v nějaké činské fanze, což požitek zajisté není. Mě teď již většina hlavních průvodčích zná, ale s počátku to bylo peprné. Přijdeš na příklad k továrňáku, vyňucháš hlavního a při tom jakoby nechtě obnažíš v kapse hrdlo butylky s vodkou — což se dělá u neznámých konduktérů. On se nejdříve podívá, jestli jsi blagonaďožný a řekne-li „nemohu, kdyby vás náhodou načalstvo zahlédlo", což značí: „Zalez si slimáku do vagonu a přines zákusku". Jiný „hlavní" vás odkáže na odřez a po něm poznáš, že je janek. Na štěstí jezdí na východní trati většina průvodčích, s kterými jsem se seznámil při pomidorčíku. Při těch jsi zapsaná marka. Ti, jakmile tě zahlédnou kolem nákladního vlaku, sami křičí „cuba do vagonu a taščí butylku ťapnem pod ogurčik".

Ty víš, že v této řeči Puškin nepsal, ale rozumíš tomu náramně. Butylka vodky a zákuska se nese nenápadně, aby to bilo načalstvu do očí a jakmile se vlak ze stanice pohne, hned se střech Amerikánců slezou všichni průvodcí a butylka se odkupruje. Jak se to dělá, to naši sibiřští legionáři znají. Vezme se do pravé ruky butylka v pasu, dnem se s ní uhodí o dlaň levé ruky a zátka, jaká byla. Vodka se zapění, trochu jí vychlístne na zem a do čajných sklenic se nalévá. Ať si někdo nemyslí, že pít vodku není umění. Ten kdo pije vodku jako vodu nebo opět s douškami, není společenský a toho každý nerad vedle sebe vidí. Před vypivkou si musíš mistrně, ba řekněme s gestem, distingovaně položit na chleba kousek sýru neb salamu, ryby, jikry. Vezmeš toto připravené sousto (avšak pouze sousto na zub) do levé ruky, do pravé stopku, řekneš vespolek daj Boh, a jedním douškem ťapneš. Žádné mlaskání — jen nanejvýš svraštění obličeje. Velice krásné je zlehka si odplit a hned zakusit připraveným soustem. Podává se pak druhému — třetímu.

Ruská společnost konduktérů je vždy veselá. Co se semele za tu jízdu příhod, neviných anekdot a divadelních gest!

Zajeďte si do Mandžuska a jeďte s konduktérskou brigádou.

Chaudachezy v Mandžusku v květnu.

Z KRAJE

BILANCE ÚSTŘEDNY Č. M. Š. NA VOLYNI
ke dni 1. ledna 1928.

V kanceláři České Matice Školské na Volyni v Lucku zavedeno bylo americké podvojné účetnictví. K 1. lednu 1928 byla zpracována přesná bilance majetkového stavu Ústředny Matice, kterou níže otiskujeme. V příštím čísle uveřejníme pak podrobnou účetní zprávu za prvních pět měsíců t. r. to je do 1. černa 1928, a výkaz zahraničních českých časopisů, objednávaných prostřednictvím Matice, aby bylo vidět, co dnes čte česká Volyň.

Aktiva:

1. Pokladna	971.71
2. Zboží: učebnice	2204.95
divadelní a jiné knihy	178.65
49 pokladniček	59.80
3. Inventář	1583.45
4. Různé: a) Obdržené (Ústřední kanceláři) peníze za učebnice do 1/I 1928.	2294.60
b) závdavky a předplatné různým nakl. a admin. časop.	355.26
5. Půjčky a dluhy: a) dluhy objednavatelů knih a časopisů	2455.26
b) dluh nájemce koncese českého klubu	800.—
6. Příspěvky a dary: nezapravené dosud členské příspěvky za 1925—27	1268.50
	12,172.32

Pasiva:

1. Různé: Závdavky a předplatné objednavatelů.	390.11
2. Půjčky a dluhy: a) Dluh Státnímu Naklad. v Praze za učebnice . .	3872.43
b) Dluh administracím čas. a knihkupectvím.	997.75
c) nevyplacené služné personálu za prosinec	330.—
3. Fondy: Fond Národního domu . .	62.60
4. Čisté jmění dle bilance	6519.43
	12,172.32

Předseda Ústředny Č. M. Š. na Volyni:

Vl. Mesner.

Účetní: *Boh. Perman.*

ZPRÁVY MATICE.

Školní rok se blíží ku konci a nastanou dvouměsíční prázdniny. Doba ta musí býti využita pro různá zlepšení stavu našeho českého školství na Volyni: dosazení nových českých učitelů, přesazení některých, ustálení vyučování češtiny na smíšených školách polsko-českých a otvírání nových Matičních škol. Aby tyto všechny akce dle možnosti byly vyřízeny uspokojivě, prosíme všechny Výbory Kol Matice, aneb, kde nekonají řádně a svědomitě své povinnosti, i jiné občany v obci, kteří o školu a výchovu svých dítek mají opravdový zájem, by co nejdříve nám podali všestranné a podrobné zprávy o dnešním stavu jejich školy a jaká náprava dle jich náhledu by byla nutnou. Víme, že v mnohých obcích jsou nutní učitelé Češi, jinde zase unormování hodin češtiny. Tyto dva nedostatky jsou dle naších vyšetření nám dosti známy, ale potřebujeme přece věděti i dnešní nejnovější stav, bychom byli do všeho dostatečně zasvěceni a věděli, jak stran každé jednotlivé školy u uřadů jednati. Kdyby stačil čas, vyšetřovali bychom ty žádosti vždy na místě osobně, ale bohužel nestačí. Co se týče dosazení Čechů-učitelů a ustálení hodin češtiny, o tom se již pracuje delší dobu, zůstává však otázka třetí: otvírání Matičních škol.

Z celkové školní situace víme, že tohoto roku bude nutno za příčinou nedostatečného počtu žáků otevříti několik škol Matičních. Upřímně řečeno nemůže býti vydržování Matiční školy, pro obec zastrašující, zvláště když k tomu připočteme užitek, který plyne z vyučování dítka na takové škole. To se jistě vyplatí několikanásobně při porovnání s vyučováním na škole státní od učitele jiné národnosti, zvláště když české děti jsou smíšeny s dětmi jinými. Můžeme Vám zaručiti, že každá Matiční škola, po unormování všech požadavků právních, obdrží 50% státní výpomoci dle udaného námi ročního rozpočtu na vydržování školy, takže při dobré vůli takovou oběť pro svoje dítky každá i nejchudší vesníčka může si dovoliti.

Obracíme se dnes ku všem vesnicím, kde by měli v úmyslu zaříditi si školu Matiční, by neotáleli a nám o tom oznámili již teď, by potřebné formality do začátku školního roku mohly býti provedeny.

Doufáme, že každá obec v zájmu své věci podá svoje rozhodnutí co nejdříve.

Ústřední Správa Matice.

KOLŮM Č. M. Š. NA VOLYNI.

Nejvyšší zákon — pravda,
největší síla — láska,
nejdůležitější — vzdělání —
správně jednati a správně mysliti.

Nový Lid.

Nyní může býti slyšena i strana druhá o Valné řádné schůzi Matice, konané dne 28. února tr. v Lucku. Pánové, kterým se nezdařilo tuto schůzi ovládnouti, útočili na Matici žalobami a Matice neměla ani možnosti jim odpověděti. Matici se vytýká, že zasáhla do politiky před volbami do sněmu, ačkoliv jen díky předvolebním schůzím s. p. vojevodou volyňským byli naši kandidáti voleni nejširšími vrstvami obyvatelstva. Nebylo vinou Matice, že volby se konaly později po kvasilovských a vynesli jiné kandidáty. Z toho nelze dělat casus belli. Ostatně čtenáři mají o předvolební kampani svůj vlastní názor.

Pět kol Matice z celkového počtu 50 žádá o svolání mimořádné valné schůze. Podle stanov Matice mají k tomu právo. Tato kola protestují proti osobě předsedy schůze, jenž prý zaujal své místo způsobem nezákonitým. Ale věc je jiná. Pan R. Jozef byl zvolen předsedou schůze přáním velké většiny přítomných delegátů, když pan Janata se výslovně předsednictví zřekl, protože podle stanov a pravidel spolků nemůže předseda spolků býti také předsedou valné hromady. Prohlášení protestujících kol jsou uveřejněna dle stejné redakce. Kola v Podliskách, Újezdcích a Hulči schvalují resoluci kola v Rovně jen jménem správy a žádají, aby mimořádná valná schůze byla svolána ne do Lucku, ale do Rovna nebo jiného města. Zapomínaji patrně, že loňská schůze Matice byla v Lucku a také byly se stejné strany proti ní protesty.

Naskytá se otázka, zda ostatních 45 kol, tedy plných 90 procent, musí se řiditi přáním menšiny, když o všech věci mají pravdu některá kola, která navrhují provésti změnu stanov. Změnu stanov může však provésti jen řádná valná schůze. Druhou otázkou je, zda příští mimořádná schůze může přinésti právoplatná usnesení, jestliže velká většina kol nebude s ní souhlasiti. A třetí otázkou je, zda lze vůbec nalézti takového předsedu schůze nebo spolku, aby se líbil bez výjimky a bez námitek všem.

Na tyto otázky, jež plynou z dané situace, je třeba správné a nestranné odpovědi. Avšak ani ta kola, jež žádají svolání nové schůze, nečiní

námitek proti zvolení p. Vlad. Mesnera předsedou Č. M. Š., takže není vlastně důvodů pro svolání žádané mimořádné schůze. Apeluji proto na výbory kol, aby otázky správně promyslily a nepodnikaly ničeho, co by mohlo poškoditi naše zájmy osvětové a školské a co by po případě mohlo ohroziti samou existenci Matice. Ať rozhoduje věc a zásada, ne osoba nebo strana.

Josef Martinovský,
jednatel Kola Č. M. Š. v Malíně.

ZDOLBUNOV.

Zdolbunov byl původně malou ukrajinskou vesnicí, jejíž majitelkou byla kněžna Lubomirská. Později stala se vesnice majetkem zemřelého dnes ruského skutečného státního rady Chomiakova, jehož otec jak známo udržoval přátelské styky s Palackým a Riegrem, kteří byli původci české kolonisace v jihozápadním Rusku.

Když po r. 1870 v Zdolbunově začala se stavěti ruská jihozápadní dráha, přišlo sem několik českých rodin, které byly zaměstnány na stavbě dráhy nebo jako topiči, strojníci a zámečníci v nádražních dílnách. Později, po postavení spojovací železniční trati s bývalou rakouskou pohraniční železniční stanicí Brody, stal se Zdolbunov důležitým uzlem drah. To mělo za následek rychlé vzrůstání Zdolbunova, proto stěhovaly se sem další české rodiny a zakládaly si zde české hostince, obchody a řemesla. Asi v r. 1881 vznikla zde továrna na cement, založená krajanem p. Jelínkem. Továrna se rozšiřovala a nalezlo v ní zaměstnání opětně mnoho nově se přistěhovavších našich krajanů.

Naši krajané jakmile dosáhli slušného postavení, založili (asi roku 1879) soukromou českou školu, jejímž učitelem byl pan Petr Prášil, rodák z Čech. Bohužel po smrti cara Aleksandra II (který byl r. 1881 anarchistou zavražděn), kdy nastala éra Pobědonosceva a vše se začalo porušťovati, ukončila tehdejší soukromá česká škola svoji činnost. Několik let později byli jediní 3 českobratrští kněží na Volyni pp. Hrdlička, Kašpar a Saska dáni do výslužby a zdejším krajanům pod nátlakem nezbývalo než přestoupiti na pravoslaví, aby dosáhli různých výhod, na příklad při získávání ruského státního občanství, zakupování pozemků a t. d. I v této době vedlo se našim krajanům dobře, takže často pořádali v českých hostincích slušné zábavy. Později, když bratří Jelínkové při továrně na cement postavili divadelní dvoranu a zahradu, scházívali se tam naši krajané a do dnes si pamatuji, že zde slyšeli i koncert českého mistra hry na housle Ondříčka. Později, když bratři Jelínkové svoji továrnu na cement prodali dnešnímu majiteli, t. j. akciové společnosti „Wołyń", byly divadelní dvorana a zahrada zrušeny. Krajané scházívali se pak v českých hostincích a zábavy svoje pořádali zejména u p. Nejedlého, později u jeho zetě p. Jiřího Klicha na náměstí. Tam vznikla myšlenka pořádati po způsobu české vlasti „Svatováclavské posvícení". Naši krajané v památném nádherném klášteře Počajovském na Volyni dali zhotoviti obraz sv. Václava, jenž byl tam posvěcen a slavnostně zavěšen v pravoslavné církvi sv. Kateřiny v Zdolbunově. K historii tohoto obrazu dlužno dodati, že při požáru téže církve shořel. Svatováclavské posvícení se zde však udržuje až po dnešní časy.

Když naši krajané s lítostí pozorovali, že se jejich mládež porušťuje, založili v roku 1907 český divadelní kroužek, aby ji jaksi v národním sebevědomí udrželi. Jeho hlavní tepnou byl zesnulý K. Chotěborský a jiní dosud v Zdolbunově žijící krajané. Tito pořídili si jeviště, jehož oponu a kulisy malovali bratří Parolkové z Lucka, původem z Moravy. Vzpomínáme, že mladší p. Parolek, dovedný akademický malíř, se vyznamenal jako legionář v československé legii na Rusi, dosáhl důstojnické hodnosti a zemřel právě o VIII. Všesokolském sletu 1926. Prvé divadelní představení: „Sedlák-milostpán" sehráno bylo r. 1908 ve dvoraně p. A. Doležala. Úspěch byl veliký, takže místa byla úplně vyprodána a muselo se ještě jedenkráte opakovati. Po tomto představení následovala četná další a vždy byla četně navštěvována. Těmto divadelním představením dlužno děkovati, že mnoho naší mládeže zůstalo své mateřštině věrno.

Vesnice Zdolbunov byla povýšena roku 1905 na město a o početnosti, síle a vážnosti české

menšiny v Zdolbunově svědčí ta okolnost, že již před válkou zvoleni byli Češi do městské rady a po dvakráte za starostu města. Čech, bývalý starosta pan Jiří Klich, representoval naše město v nejtěžších dobách světové války.

Takovým způsobem žila družně naše česká menšina až do války v r. 1914, kdy naši krajané všemožně pomáhali zmírniti hlad českých zajatců projíždějících Zdolbunovem do zajetí.

Jistě mnohý, dnes v Československu žijící býv. zajatec si rád vzpomene na pomoc poskytnutou v nouzi a hladu, při cestě do zajetí, jemu zdolbunovskými Čechy.

Pokračování příště.

Č. B.

VARŠAVSKÁ HLIDKA.

Valná hromada Československé Besedy varšavské konala se 8. června. Účast členstva byla dosti značná. Valnou hromadu zahájil předseda dr. Boh. Vydra, který zobrazil ve svém úvodním slově povšechně činnost Besedy za správní rok 1927—28 a nastínil úkoly Besedy pro budoucnost. Protokol minulé valné hromady přečten a schválen. Předsedou valné hromady zvolen byl jednomyslně redaktor V. Dresler, zapisovatelem p. Schrôder. Zprávu o činnosti Besedy za r. 1927-28 podal jednatel p. Benák. Zprávu pokladní přednesl p. Janík. Z jeho zprávy vysvítá, že Beseda má celkového jmění 8.174.72 zl. (i s fondem pro zakoupení místnosti), v čemž jsou však i nezaplacené příspěvky v částce zl. 1.344. Po referátě revisorů účtů zpráva pokladní byla schválena. Na to následoval referát spolkového hospodáře p. V. Heřmana, za nepřítomnou sl. Hamplovou přednesl referát knihovní dr. Vydra. Vykonány byly volby (skrutátoři pp. Koláček a ing. Zacharda). Zvoleni byli St. Brcko, J. Burián, K. Benák, F. Koláček, V. Kruis, C. Lehrová, Matějovská, M. Průšová, B. Vydra, B. Zacharda. Poněvadž p. V. Kruis vzdal se volby, nastoupil na jeho místo p. J. Hraško. Podle usnesení valné hromady rozšířil se výbor spolku o dva členy, aby mohl býti utvořen spolkový zábavní výbor. Při volných návrzích čten byl především návrh páně Schröderův o získávání nového členstva v jubilejním roku čs národní svobody. Navrhy p. Schröderovy byly jednomylně přijaty. Mezi jiným přijat byl také návrh, aby těm členům, kteří dluhují příspěvky za delší dobu, byly dlužující příspěvky za léta minulá prominuty nebo sníženy, jestliže výbor Besedy o to zvlášť požádají. Uvažováno bylo pak o přípravách pro jubilejní rok a výbor byl pověřen přichystáním programu. Na konec valné hromady dostavil se známý překladatel z polštiny do češtiny, insp. F. Vondráček, vrátivší se do Varšavy ze své cesty po Polsku, jehož uvítal jménem spolku dr. Vydra. Insp. Vondráček odpověděl procítěnou řečí. — Ustavující schůze nového výboru byla 14 června. Předsedou spolku zvolen byl opětně dr. B. Vydra, místopředsedou J. Burian, jednatelem K. Benák, pokladním J. Janík, hospodářem V. Heřman, knihovní J. Hamplová, její pomocnicí M. Průšová, předsedou zábavního výboru ing. Zacharda. Dalšími členy výboru jsou pí Lehrová asl. Matějovská, náhradníky pp. Koláček a Hraško, revisory účtů pp. Brcko a Kuchar.

Ke kulturním stykům polsko-československým.

Koncem května konal se v Praze *druhý kongres slovanských lékařů,* jehož se súčastnila velmi četná delegace polská, kolem 300 osob. Polští účastníci odvezli si z Československa dojmy nejlepší, o čemž informováni jsme byli soukromými osobami i hlasy tisku. V příštím čísle přineseme původní článek jednoho z účastníků o dojmech delegace polské v Praze. Zájezdu do Prahy súčastnil se též *vice-president města Varšavy dr. Bogucki,* který při té příležitosti zvlášť si prohlédl sociální a zdravotní zařízení pražská. Uvítán byl specielně městskou radou pražskou. V svých dojmech rozhovořil se nedávno v „Kurjeru Czerwonem". — Ve Varšavě v druhé polovici května založeno, vlastně zreorganisováno bylo studentské *„Akademickie koło przyjaciół Czechosłowacji".* Dr. Vydra při této příležitosti pronesl přednášku o kulturních stycích polsko-českých v minulosti i v přítomnosti, na niž navázala se čilá debata. Kolo zamýšlí uspořádati v příští sezoně řadu podniků, sloužících kulturní spolupráci polsko-československé.

Besední kronika. Člen varšavské Besedy, tiskový referent čs vyslanectvi ve Varšavě p. J. Zouhar odchází 1. července z Varšavy do Prahy do ústředí . Beseda ztrácí v něm obětavého člena a ochotného pracovníka. Na jeho místo jmenován byl redaktor Parma. — Člen besedního výboru p. ing. Zacharda slaviti bude 30. června kathedrálním chrámu sv. Jana ve Varšavě svůj sňatek se sl. Šeparovičovou. Novomanželům blahopřejeme.—Knihovna besední po dobu prázdnin bude zavřena. Knihy možno odevzdati ještě u sl. M. Průšové.

Na sbírku ve prospěch nemajetných československých příslušníků v Polsku, podporovaných varšavskou Besedou, přispěl pol. zł. 10. inž. B. Zacharda. Celkový výnos sbírky zł. 15.

ZELOVSKÁ HLÍDKA.

Naše knihovny.

Bible kralická a české bohoslužby to byly, které několik tisíc Čechů zelovských, roztroušených nyní v Polsku, Rusku a Československu, udržely i v nepříznivých poměrech věrnými národu, z něhož jsme vyšli. V dnešních změněných poměrech musí k těmto činitelům přistoupiti národní škola a dobrá česká kniha. Pan Josef Hájek, rodák zelovský, nyní v Lodži, položil před světovou válkou základ České veřejné knihovny darem 50 rublů na ten účel. Za část těchto peněz pořízena skříň, za ostatek zakoupeny knihy, k nimž přibyly ještě knihy darované jednotlivci. Vydatně posilovalo naši knihovnu v minulých letech československé ministerstvo školství a národní osvěty občasnými zásilkami knih. Pilní čtenáři pociťovali již opět nedostatek nové čet-

by. Tuto potřebu jakoby vycítila Kostnická knihovna, ústředí českých evangelíků v Praze, jež nám poslala tři putovní knihovničky a to pro Zelov, Zelůvek a Požděnice. Knihy jsou pečlivě vybrané a jsou skvělým doplňkem naší dosavadní knihovny. Nyní je na nás, abychom ze zaslaných nám knižních pokladů těžili. Tímto upřímně děkujeme všem, kteří se přičinili o založení a rozšíření naší knihovny.

Jeden z čtenářů.

ČESKA BESEDA V ZDOLBUNOVĚ potvrzuje s díky příjem částky Kč 140.—, kterou darovali soukromé české škole v Zdolbunově zástupci továrny KNOTEK a spol. v Jičíně u příležitosti návštěvy Hospodářské výstavy v Praze dne 19. května t. r.

Zároveň s díky kvituje příjem částky Kč 100, darované ve prospěch soukromé české školy v Zdolbunově manželi PARMOVÝMI z Prahy.

J. O. Křížek,
pokladník České Besedy v Zdolbunově.

Z Mlodavy. Kolo České Matice Školské v Mlodavě II. oznamuje, že 13. V. konala se valná schůze Kola, na níž byli do výboru zvoleni: Václav Šulc předsedou, Vladimír Dvořák místopředsedou, Josef Vokáč jednatelem a Jan Novák pokladníkem. Nově zvolený výbor slíbil, že bude horlivě pracovati pro blaho svého Kola i pro povznesení celé matiční organisace.

HÁDANKY.

V. Louda.

Rozřešení hádanek otiskneme v příštím čísle Buditele.

1) Číselka.

Když čteme slavné činy
Našich legií chrabrých
Tu se slzou v oku vzpomínáme
Těch drahých reků-padlých,
Proto by Čech již nebyl 123,
Však mnohý našel za to 4123.
Slávu svou krví vykoupil 532126
Odměnu rekům dav, bratský 126.

ZASLÁNO.

Všem zájemcům o dobré české stroje.

Konkurence, její pomahači a známý tisk snaží se všemi silami mezi našimi krajany na Volyni i v cizině rozšiřovati klamné zprávy, jakoby naše firma měla zaniknouti. Takový konkurenční boj jest nečestný. Má odraditi důvěru k naší naprosto solidní firmě a k výrobkům nejlepších českých továren, které v Polsku representujeme.

Vzhledem k tomu sdělujeme, že v letoším roku jsme naše vlastní sklady trojnásobně zvětšili a že každému zájemci posloužíme, jako doposud, nejlepšími českými stroji s plnou tovární zárukou a při výhodných platebních podmínkách.

Prohlašujeme, že jako čestná firma nikdy nezklameme důvěru věnovanou nám našimi rolníky, obchodníky a průmyslníky a že ve vlastních domech a skladech zůstaneme trvale, ať již se to konkurenci a jejím pomahačům líbí nebo nelíbí.

Naší zásadou jest: „Spokojenost zákazníků".

Děkujeme tímto také našim pánům odběratelům za stálou přízeň a prosíme, aby dnešní naše prohlášení vzali na vědomí a dále je tlumočili.

R. JOZEF i S-ka,
tovární sklady hospodářských a mlýnských strojů,
v ZDOLBUNOVĚ.

Listárna redakce.

J. r. Na polemiku škoda nejen veršů, ale i místa.

Předplatné v Lucku
přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.
Ve Varšavě:
Drukarnia „Rola" Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704,
Ceny předplatného:
na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. Do ciziny: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. Cena jednotlivého čísla je 50 gr.
Ceny oznámení:
Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.—, dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

Zodpovědný redaktor: **Josef Welk,** Łuck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola", Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.

OBCHOD STÁVÁ JIŽ 35 ROKŮ. SOLIDNÍ OBSLUHA!

SKLAD HOSPODÁŘSKÝCH STROJŮ, NÁŘADÍ A VEŠKERÝCH POTŘEB

ANTONÍN PROKŮPEK

v DUBNĚ

ul. Majora Matczyńskiego, čís. 20.

Levně a za výhodných podmínek prodávám veškeré

HOSPODÁŘSKÉ STROJE MOTORY A NÁŘADÍ,

zdejší i československé výroby, s úplnou tovární zárukou.

Ku jarní sezoně doporučuji můj bohatý sklad všech druhů nejlepších semen.

Největší slovanský galanterní obchod

J. DJANOVSKÝ

ROVNO, ul. 3. maje, čís. 61.

Bohatý výběr prádla, zboží trikotového, galanterního, cestovních oděvů a potřeb,

Jemná kosmetika všeho druhu.

STROJNICKO-MECHANICKÝ ZÁVOD

JAN VYLETĚL

v MIROHOŠTI u Dubna

Specielní výroba SUŠÁREN CHMELE a BUKOVNÍKŮ

Vyrábí a opravuje veškeré hospodářské stroje, elektromotory, parní stroje a t. d. se zárukou.

A. KOVAČIK

největší galanterní a koloniální obchod

v DUBNĚ, Rynek č. 14.

PRODEJ VODKY. Nejlepší obsluha.

Střediskem Čechů jest:

restaurace „Českého Klubu“

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Fabryczna čís. 15.

česká kuchyně a výborné nápoje.

řid. Fr. Ludvik.

Umělecký závod fotografický

Vladimíra Fr. KAŠPARA

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Ostrogska 41.

Zhotovuje fotografie i zvětšování.

Pevné boty i střevíčky dostanete jen

v Zdolbunově u BŘEČKY

Závod založen r. 1884. ul. Handlová.

Vždy čerstvé nejlepší zboží levně prodává

Karel MAZÁNEK

Koloniální obchod

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Kolejova č. 15.

ČESKÁ PEKÁRNA

JOSEF MAZÁNEK

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Handlová č. 12.

Každodenně čerstvý chléb a bílé pečivo.

Restaurace u PROCHÁZKŮ

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Narutowicza č. 6.

Dobré nápoje.

Chutné zákusky vlastní výroby.

Betonové tašky, skruže, pustáky a t. d. vyrábí z dobrého materiálu a levně prodává

JIŘÍ DOLEŽAL ZÁVOD BETONÁŘSKÝ

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Fabryczna č. 6.

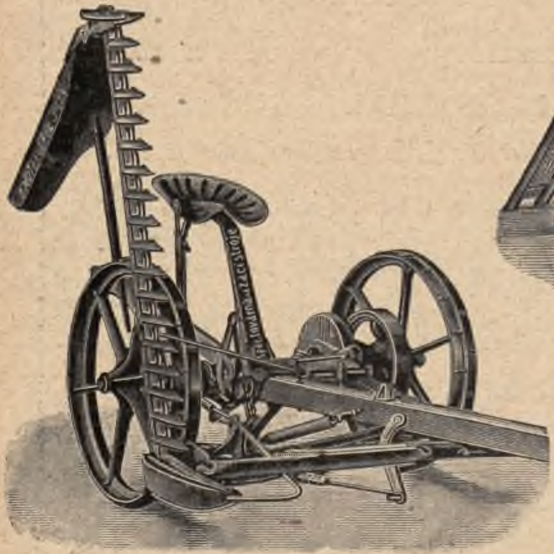
Prvotřídní krejčovský závod

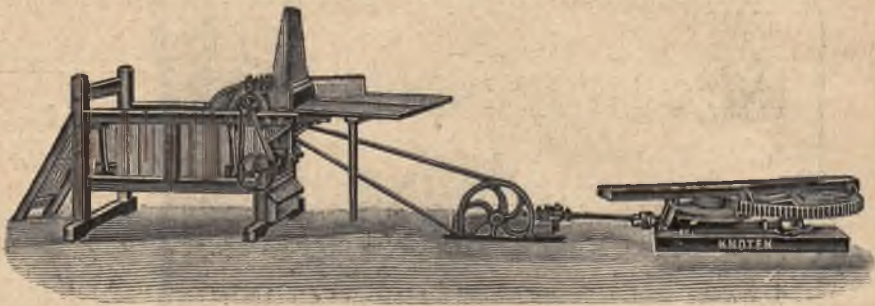
Jindřich Ondř. KŘÍŽEK

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Ostrogská č. 15.

Zhotovuje obleky vždy dle nejnovější módy.

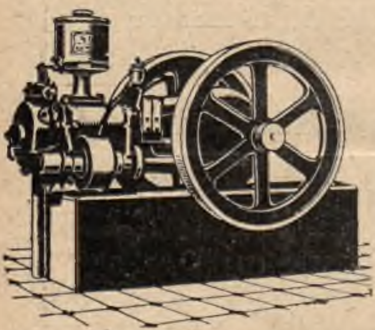
Oznámení. Všem divadelním spolkům zdvořile oznamuji, že po několikaměsíční praxi v Československu, v oboru výroby paruk, dámského kadeřnictví a divadelního líčení, navrátil jsem se do **ZDOLBUNOVA** a doporučuji svůj závod další přízni.
PETR MORA, ul. Handlova č. 13., holič a kadeřník.

TOVÁRNÍ SKLADY
HOSPODÁŘSKÝCH A MLÝNSKÝCH STROJŮ

R. JOZEF a SPOL.,

ZDOLBUNÓW, na Wołyniu
ULICE KOSTELNÍ, ČÍS. 4.
(Vlastní dům).

Telegramy: **JOZEFSPOL, ZDOLBUNÓW,**
TELEFON Čís. 17.

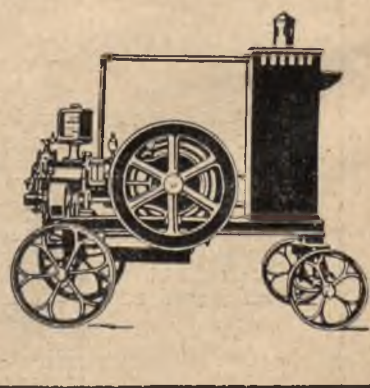
Jakožto GENERÁLNÍ ZÁSTUPCI nejstarších specielních československých továren, nabízíme a dodáváme s plnou tovární zárukou, levně a za výhodných platebních podmínek, ku dodání z našich velkých továrních skladů v Zdolbunově:
nejlepší originální hospodářské stroje a nářadí, chmelařské potřeby, jakož i motory a stroje pro mlýny.

Upozorňujeme, že následkem včasného zásobení skladu, dodáváme i letošního roku nejlepší ORIGINÁL KNOTEK a spol., žací stroje obilní i travní, jakož i jiné stroje, pokud zásoba stačí za mírné ceny, takové, jaké platily před zdražením cla:

Originální stroje obdržíte u nás s plnou tovární zárukou, proto varujte se padělků, často Vám různými nesvědomitými agenty vnucovaných!

SOUČÁSTI STROJŮ VŽDY NA SKLADĚ.

Drukarnia „Rola", J. Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11